

برنامه جامع توسعه تجارت الکترونیک

اشاره

هیات وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۴/۴/۵ خود برنامه جامع توسعه تجارت الکترونیک را تصویب کرد. این تصویبنامه آکنده از انواع تکالیف و وظایفی است که بر عهده وزارتخانه‌ها و سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی مختلف گذاشته شده است. انبوه این تکالیف نشان‌دهنده این واقعیت است که برای راه‌اندازی واقعی تجارت الکترونیک در کشور محتاج فراهم آوردن مقدمات عدیده، به ویژه از لحاظ زیربنای قانونی و فرهنگی می‌باشیم و راه‌های نرفته زیادی در پیش پایمان قرار دارد. خوشبختانه برای این تکالیف ضرب‌الاجل‌های اجرایی نیز تعیین شده و همین امر امکان ارزیابی اقدامات و میزان جدیت و مسوولیت‌پذیری دستگاه‌های مختلف را فراهم می‌آورد. متن این مصوبه را در زیر می‌خوانید.

بانک و اقتصاد

آیین دادرسی مدنی فضای تبادل اطلاعات و قانون آیین دادرسی خاص تجارت الکترونیکی، از جمله قواعد داوری و واسطه‌گری برخط (Online) برای تسهیل در حل و فصل اختلافات ناشی از تجارت الکترونیکی حداکثر تا پایان سال ۱۳۸۴ اقدام کند.

ماده ۴- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است نسبت به اصلاح قوانین مخابراتی برای همخوان کردن مصوبات نهادهای ذیربط در عرصه فعالیت تامین‌کنندگان خدمات اینترنتی و محتوا و پیروی این نهادها از قواعد عام مسوولیت مدنی و کیفری براساس نظریه‌های مرسوم حقوق مسوولیت حداکثر تا پایان اسفندماه سال ۱۳۸۴ اقدام کند.

رعایت اهمیت اصل سرعت در این نوع دعاوی، حداکثر تا پایان شهریور سال ۱۳۸۵؛

□ تدوین قانون خاص در زمینه صلاحیت برای تجارت الکترونیکی و مواد راجع به استرداد، همکاری متقابل در جرایم خاص فضای تبادل اطلاعات، مواد قانونی فنون و ابزارهای پیشگیری برای جرایم خاص فضای تبادل اطلاعات به‌منظور مبارزه با جرایم خاص فضای تبادل اطلاعات و امکان همکاری بین‌المللی متقابل و رعایت استانداردهای عدالت کیفری حداکثر تا اسفند ماه سال ۱۳۸۴؛

□ تدوین قانون مسوولیت کیفری برای اشخاص حقیقی - حقوقی و شناسایی نظریه‌های جدید مسوولیت و تصویب قانون برای جرایم ناشی از عمد / بی‌مبالاتی مطابق کدهای رفتاری، کدهای کیفری فضای تبادل اطلاعات و امثال آن حداکثر تا پایان شهریور ماه سال ۱۳۸۵.

ماده ۳- وزارت دادگستری مکلف است با همکاری قوه قضاییه، نسبت به تدوین قواعد رفع تعارض قوانین جدید به عنوان بخشی از قانون عام

ماده ۱- معاونت حقوقی و امور مجلس ریاست جمهوری مکلف است با همکاری دستگاه‌های ذیربط، نسبت به تدوین سازوکار هماهنگ تنظیم لوایح قانونی فضای تبادل اطلاعات اقدام و آن را حداکثر تا پایان آذر سال ۱۳۸۴ به هیات دولت ارایه کند.

ماده ۲- وزارت دادگستری مکلف است با همکاری قوه قضاییه و وزارت بازرگانی، اقدامات زیر را انجام دهد:

□ تدوین قانون آیین دادرسی خاص تجارت الکترونیکی و امکان طرح دعوی حقوقی در فضای تبادل اطلاعات متناسب با فضای غیرمادی و نامحسوس آن با توجه به قانون تجارت ایران و

معاونت حقوقی و امور مجلس ریاست جمهوری فقط تا پایان آذر ماه سال ۱۳۸۴ فرصت داشت که نسبت به تدوین سازوکار هماهنگ برای تنظیم لوایح قانونی فضای تبادل اطلاعات اقدام کند.

فرصت وزارت دادگستری برای تدوین قواعد داوری و واسطه‌گری برخط (Online) برای تسهیل در حل و فصل اختلافات ناشی از تجارت الکترونیکی در آخر اسفندماه امسال به پایان می‌رسد.

تنظیم مدل قراردادی برای مبادلات فرامرزی تجاری الکترونیکی براساس مدل UN/CEFACT و شیوهنامه اتحادیه اروپایی ۱۹۹۵ برای ایجاد روابط سالم بدون مشکلات حقوقی در مبادلات و تسهیل تجاری حداکثر تا پایان اسفندماه سال ۱۳۸۴ اقدام کند.

ماده ۹- وزارت بازرگانی مکلف است با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزارت دادگستری و قوه قضاییه، اقدامات زیر را انجام دهد:

□ تدوین الگوی دآوری در دعاوی تجارت الکترونیکی برای کاهش دعاوی حقوقی با اعمال حداقل استانداردهای حقوقی در

عرصه تجارت الکترونیکی حداکثر تا پایان شهریور ماه سال ۱۳۸۵؛

□ تدوین الگوی قراردادی حل اختلاف برای دعاوی در الگوهای بنگاه‌به‌بنگاه (B۲B) و بنگاه به مشتری (B۲C) به منظور ساده و شفاف‌سازی روند حل و فصل اختلافات حداکثر تا پایان اسفند ماه سال ۱۳۸۵.

ماده ۱۰- بانک مرکزی مکلف است با همکاری وزارت بازرگانی نسبت به تدوین و اجرای نظام پرداخت الکترونیکی به منظور کامل‌شدن چرخه تجارت الکترونیکی حداکثر تا پایان اسفند ماه سال ۱۳۸۴ اقدام کند.

ماده ۱۱- وزارت بازرگانی مکلف است اقدامات زیر را انجام دهد:

□ تدوین و ابلاغ استانداردهای موضوع بند "ط" ماده ۳۳ قانون

برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور در حوزه‌های امنیت سیستم‌های کاربردی تجارت الکترونیکی، فرایندهای محیط تجاری، تبادل اسناد، واسطه‌های اطلاع‌رسانی، پیغام، کدگذاری کالا و خدمات تا پایان مهرماه سال ۱۳۸۴؛

□ راه‌اندازی سیستم کتابخانه جامع فرایندهای تجاری مشترک الکترونیکی (CBL)^(۱) در صنایع ذی‌نفع با پشتیبانی از ویرایش‌های موجود EDI^(۲) و Open EDI حداکثر تا پایان سال ۱۳۸۴؛

الکترونیکی، حداکثر تا پایان سال ۱۳۸۵ اقدام کند.

ماده ۷- وزارت دادگستری مکلف است با همکاری قوه قضاییه، وزارت بازرگانی، وزارت امور خارجه نسبت به تدوین و اصلاح مواد مربوط به استرداد مجرمان و تنظیم معاهدات دو یا چندجانبه برای ایجاد مبارزه با جرایم در سطح بین‌المللی و امکان هماهنگی با استانداردهای بین‌المللی و ایجاد مدل دادرسی و مجازات برای اشخاص توقیف‌شده، مصادره، تفتیش و توقیف جریان جنایت، همکاری متقابل، نیابت قضایی و اعتبار بین‌المللی امر مختوم در حوزه تجارت

ماده ۵- وزارت دادگستری مکلف است با همکاری قوه قضاییه، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و وزارت بازرگانی، نسبت به تدوین حقوق جزای ماهوی شامل به‌رسمیت‌شناختن مسوولیت کیفری اشخاص حقوقی در محیط تجارت الکترونیکی و جرایم جاسوسی صنعتی، افشای اسرار، کلاهبرداری (اشکال خاص)، کارت اعتباری، بانکداری الکترونیکی، حق مؤلف برای همخوانی با استانداردهای حقوق جزا و امکان مبارزه موثر با جرایم عصر صنعتی و فراصنعتی حداکثر تا پایان اسفند ماه سال ۱۳۸۵ اقدام کند.

الکترونیکی تا پایان اسفندماه سال ۱۳۸۴ اقدام کند.

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (شورای عالی انفورماتیک) مکلف است با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزارت بازرگانی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و وزارت دادگستری و قوه قضاییه، نسبت به تدوین قانون حق تألیف در فضای تبادل اطلاعات برابر با استانداردهای بین‌المللی تا پایان شهریور ماه سال ۱۳۸۵ اقدام کند.

ماده ۸- وزارت بازرگانی مکلف است نسبت به

ماده ۶- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است با همکاری وزارت دادگستری، قوه قضاییه، وزارت اطلاعات، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، وزارت بازرگانی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نسبت به تدوین قانون جامع حمایت از داده / حریم خصوصی و قانون خاص حمایت از داده / حریم خصوصی در مخابرات به منظور حمایت خاص قانونی در عرصه تجارت الکترونیکی از سوی حاکمیت و الزام به رعایت ایمنی خاص توسط کاربران تجارت

راه‌اندازی سیستم مدیریت اسناد تجاری براساس استاندارد اسناد تجاری الکترونیکی سازمان ملل متحد (UNe Dec)^(۳) حداکثر تا پایان سال ۱۳۸۵؛

اصلاح استانداردها و توصیه‌های ارایه‌شده در زمینه تجارت الکترونیکی به شرکت‌های تجاری براساس استانداردها و توصیه‌های جدید سازمان‌های معتبر بین‌المللی مانند AFACT^(۴)، UNCTAD UN/CEFACT^(۵).

ماده ۱۲- وزارت بازرگانی مکلف است با همکاری دستگاه‌های اجرایی ذیربط، به منظور افزایش سطح آگاهی عمومی نسبت به مباحث مختلف تجارت الکترونیکی از طریق برنامه‌های آموزشی کاربردی مناسب، به اشتراک‌گذشتن تجربیات موفق، آموزش از طریق رسانه‌های گروهی، توسعه تسهیلات آموزشی و تشویق و تسهیل برای تولید فرآورده‌ها و خدمات فرهنگی و برگزاری مسابقه‌ها و جشنواره‌های استانی و ملی برای خانوارها اقدام کند. شروع برنامه‌های یادشده از شهریور ماه سال ۱۳۸۴ است.

■ ■ ■
شایسته است که وزارت بازرگانی اعلام کند که از شهریور ماه امسال تاکنون برای افزایش آموزش و سطح آگاهی عمومی نسبت به مباحث مختلف تجارت الکترونیکی چه اقدامی کرده است؟
■ ■ ■

ماده ۱۳- وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح موظف است با جلب موافقت فرماندهی کل قوا، برای مشمولانی که موفق به دریافت گواهی درجه یک کاربرد تجارت الکترونیکی شوند، یک ماه بخشودگی خدمت اعطا کند. تعریف ویژگی‌ها و الزامات دریافت گواهی درجه یک کاربرد تجارت الکترونیکی به عهده وزارت بازرگانی است.

ماده ۱۴- وزارت بازرگانی مکلف است با همکاری وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، سازمان صداوسیما و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، به منظور افزایش آگاه‌سازی عمومی در آحاد مردم، با هدف فراگیری کاربرد اینترنت با محورهای شناساندن تاثیر تجارت الکترونیکی بر ارتقای وضعیت اقتصادی خانوار، آشنایی با ابزارها و رویه‌های به‌کارگیری تجارت الکترونیکی و ایجاد

انگیزه برای پیگیری بر مقاومت خانوارها در برابر تغییر در فرهنگ خرید، نسبت به برگزاری مسابقه‌ها و جشنواره‌های استانی و ملی برای خانوارها اقدام کند.

ماده ۱۵- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی مکلف است با همکاری وزارت بازرگانی، به منظور ارایه آموزش ضمن خدمت در خصوص استراتژی‌ها، کاربرد و توسعه تجارت الکترونیکی، نسبت به برگزاری دوره‌های مختلف آموزش تجارت الکترونیکی برای مدیران عالی، میانی و پایه و نیز کارشناسان دستگاه‌های اجرایی در خصوص مفاهیم پایه و ابزارهای مهندسی اینترنت و تجارت الکترونیکی، مدیریت راهبردی سازمان‌ها مبتنی بر فناوری اطلاعات، تعریف جرم و بزه‌های فضای تبادل اطلاعات و روش‌های پیشگیری از آنها اقدام کند، به نحوی که از میان جمع ۸۰۵۹۲ نفری کارشناسان، مدیران و معاونان با مدرک تحصیلی بالاتر از لیسانس در وزارتخانه‌های بازرگانی، امور اقتصادی و دارایی و موسسات بانک مرکزی، گمرک و بیمه تا پایان شهریور ماه سال ۱۳۸۶، حداقل ۲۰ درصد آنها دو راه‌حل عملیاتی نمونه مبتنی بر ebXML^(۶) و UNEDocs را فر بگیرند. به علاوه، این سازمان مکلف به برنامه‌ریزی لازم برای گسترش آموزش تا تمامی سطوح مدیریتی و کارشناسی ذی‌مدخل در دستگاه‌های فوق است، به نحوی که تا پایان سال ۱۳۸۶ حداقل ۸۰ درصد مدیران و کارشناسان این وزارتخانه‌ها تسلط کامل به مباحث مدیریتی و راهبری تجارت الکترونیکی در حوزه تخصصی خود داشته باشند.

ماده ۱۶- وزارت دادگستری مکلف است با همکاری قوه قضاییه و وزارت بازرگانی، به منظور آموزش استراتژی‌ها و کاربرد تجارت الکترونیکی، نسبت به آموزش آن برای قضات و کادر دادرسی در سرفصل‌هایی چون تعریف‌های بین‌المللی جرایم و بزه‌های رایانه‌ای، احراز هویت، روش‌های تعیین مسیر و رهگیری داده‌ها در وب و شبکه‌های رایانه‌ای، اصول رمزگذاری و رمزگشایی در بسته‌های اطلاعاتی اقدام کند.

ماده ۱۷- وزارت آموزش و پرورش مکلف است با همکاری وزارت بازرگانی و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، به منظور آموزش مفاهیم، مهارت‌ها و منافع تجارت الکترونیکی در مدارس کشور، نسبت به مبانی اینترنت و تجارت الکترونیکی در دوره‌های

متوسطه مدارس آموزش داده و افزون بر آن، نسبت به تدوین و تهیه مطالب آموزشی ویژه توسعه مهارت‌های وب، آموزش کاربردهای مقدماتی تجارت الکترونیکی در مواردی مانند اصول پرداخت الکترونیکی، سیستم‌های نقطه پایانی فروش (POS)^(۷)، رمزین (بارکد) و آشنایی با مسایل ایمنی، حریم شخصی و حقوق تجارت الکترونیکی مبادرت ورزند.

ماده ۱۸- وزارت بازرگانی مکلف است به منظور آموزش استراتژی‌ها و کاربردها در تجارت الکترونیکی نسبت به تدوین برنامه‌های آموزشی دوره‌های آن ویژه بازرگانان و اصناف حداکثر تا پایان سال ۱۳۸۴ و اجرای برنامه آموزشی دوره‌های ویژه بازرگانان و اصناف با سطوح تحصیلات زیر دیپلم، دیپلم و دانشگاهی در سرفصل‌های مبانی اینترنت، مبانی تجارت الکترونیکی، سیستم‌های نقطه پایانی فروش، رمزین (بارکد)، امنیت اطلاعات و مباحث حقوقی به طور پیوسته اقدام کند.

ماده ۱۹- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مکلف است با همکاری وزارت بازرگانی، به منظور تامین زمینه‌های لازم برای فناوری‌های توانمندساز سیستم‌های تجارت الکترونیکی و افزایش مهارت‌ها و نوآوری‌ها در تجارت الکترونیکی اقدامات زیر را انجام دهد:

□ ایجاد رشته‌ها و گرایش‌های مرتبط با تجارت الکترونیکی در مقاطع کارشناسی و تحصیلات تکمیلی حداکثر تا پایان شهریور ماه سال ۱۳۸۵؛

□ تدوین، اجرا و توسعه دوره‌های آموزشی برخط با همکاری دانشگاه‌های معتبر خارجی به منظور گسترش آموزش‌های الکترونیکی از راه دور در مقاطع مختلف تحصیلی با اولویت رشته‌های مدیریت، اقتصاد و حقوق.

ادامه دارد

پی‌نوشت‌ها

- 1) Common Business Library.
- 2) Electronic Data Interchange.
- 3) United Nations Electronic Trade Documents.
- 4) United Nations Center for Trade Facilitation and Electronic Business.
- 5) Asia / Pacific Center for Trade.
- 6) Electronic Business Extensible Markup Language.
- 7) Point of Sale.